

HARBIY-VATANPARVARLIK TADBIRLARIDA MADANIYAT VA SAN'ATNING TA'SIRCHANLIGI.

Umarov Ismoiljon Olimjonovich

Farg'ona davlat universiteti harbiy ta'lim fakulteti katta o'qituvchisi

тел. +998907854400

icmoiljonumarov915@gmail.com

0009-0008-9065-9445

Turdiqulov Abdumansur Muhammadjon o'g'li

Farg'ona davlat universiteti

harbiy ta'lim fakulteti 2-bosqich talabasi

Jumaboyev Doniyorjon G'iyosiddin o'g'li

Farg'ona davlat universiteti

harbiy ta'lim fakulteti 2-bosqich talabasi

ANNOTTATSIYA: Mazkur maqolada harbiy-vatanparvarlik tadbirlarida madaniyat va san'atning ta'sirchanlik imkoniyatlari ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Unda madaniyat va san'at vositalarining yoshlar ongida vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirish, milliy g'urur va fuqarolik mas'uliyatini yuksaltirishdagi o'rni yoritib beriladi. Shuningdek, badiiy adabiyot, musiqa, teatr, tasviriy san'at hamda ommaviy madaniy tadbirlarning harbiy-vatanparvarlik g'oyalarini singdirishdagi pedagogik va psixologik ta'sir mexanizmlari asoslab beriladi. Maqolada madaniyat va san'atning tarbiyaviy salohiyatidan samarali foydalanish orqali harbiy-vatanparvarlik tadbirlarining mazmuni va ta'sirchanligini oshirishga qaratilgan taklif va tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: harbiy-vatanparvarlik tadbirlari, madaniyat, san'at, vatanparvarlik tarbiyasi, milliy qadriyatlar, badiiy ta'sirchanlik, ma'naviy-axloqiy tarbiya, estetik tarbiya, yoshlar ongiga ta'sir, tarbiyaviy jarayon.

KIRISH

Bugungi kunda yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ularning milliy g'ururini yuksaltirish hamda harbiy burchga mas'uliyatli munosabatini shakllantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu jarayonda harbiy-vatanparvarlik tadbirlarining mazmunan boy, g'oyaviy jihatdan mukammal va ta'sirchan bo'lishi muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, madaniyat va san'at vositalaridan samarali foydalanish mazkur tadbirlarning tarbiyaviy samarasini oshiruvchi muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda.

Madaniyat va san'at jamiyatning ma'naviy taraqqiyotini belgilovchi asosiy omillardan biri bo'lib, ular inson ongiga estetik, emotsional va ruhiy jihatdan kuchli ta'sir ko'rsatish xususiyatiga ega. Harbiy-vatanparvarlik tadbirlarida badiiy adabiyot, musiqa, teatr sahnalari, tasviriy san'at hamda milliy an'analar asosida tashkil etilgan chiqishlar yoshlar qalbida Vatanga muhabbat, tarixiy xotira va fidoyilik tuyg'ularini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu bois, mazkur vositalarni pedagogik maqsadlar bilan uyg'unlashtirish dolzarb ilmiy-amaliy vazifa hisoblanadi.

Mazkur mavzuning dolzarbligi shundan iboratki, globallashuv va ommaviy madaniyat ta'siri kuchaygan hozirgi sharoitda yoshlar ongida milliy va harbiy-vatanparvarlik qadriyatlarini shakllantirishda madaniyat va san'atning ta'sirchan imkoniyatlaridan kompleks foydalanish zarurati ortib bormoqda. Harbiy-vatanparvarlik tadbirlarini faqat tashkiliy tadbir sifatida emas, balki chuqur ma'naviy-axloqiy va estetik tarbiya vositasi sifatida tashkil etish samaradorlikni ta'minlaydi. Harbiy-vatanparvarlik tadbirlari yoshlarni harbiy xizmatga, Vatan himoyasiga va fuqarolik burchiga tayyorlashda muhim tarbiyaviy vosita hisoblanadi. Ushbu tadbirlarning samaradorligi, avvalo, ularning mazmuni, shakli va qo'llanilayotgan ta'sir mexanizmlariga bog'liq bo'lib, bu jarayonda madaniyat va san'at alohida pedagogik ahamiyat kasb etadi. Pedagogika va madaniyatshunoslik nuqtai nazaridan qaralganda, san'at insonning emotsional-idrok jarayoniga kuchli ta'sir ko'rsatib, ma'naviy-axloqiy qadriyatlarning chuqur singdirilishiga xizmat qiladi.

Madaniyat va san'at vositalarining harbiy-vatanparvarlik tadbirlaridagi ta'sirchanligi ularning obrazlilik, emotsionallik va ramziylik xususiyatlari bilan belgilanadi. Badiiy adabiyot va tarixiy sahna ko'rinishlari orqali milliy qahramonlar obrazi, xalqning ozodlik va mustaqillik yo'lidagi kurashi aks ettiriladi. Bu esa yoshlar ongida tarixiy xotira, milliy g'urur va vatanparvarlik tuyg'ularining shakllanishiga pedagogik-psixologik asos bo'lib xizmat qiladi. Musiqa va qo'shiq san'ati harbiy-vatanparvarlik tadbirlarida emotsional ta'sirni kuchaytiruvchi muhim vosita hisoblanadi. Harbiy marshlar, vatanparvarlik ruhidagi qo'shiqlar hamda milliy kuylar yoshlarning irodaviy sifatlarini faollashtiradi, jamoaviylik va birdamlik tuyg'ularini mustahkamlaydi. Psixologik tadqiqotlarga ko'ra, musiqa orqali berilgan g'oyalar inson ongida uzoq muddat saqlanib qolishi bilan ajralib turadi, bu esa tarbiyaviy ta'sirning barqarorligini ta'minlaydi.

Teatr va sahna san'ati harbiy-vatanparvarlik tadbirlarida ijtimoiy-hayotiy vaziyatlarni modellashtirish imkonini beradi. Sahna ko'rinishlari orqali harbiy xizmatning murakkabligi, mas'uliyati va sharaflı jihatları badiiy talqin etilib, yoshlarning harbiy kasblarga bo'lgan qiziqishi oshiriladi. Mazkur jarayonda empatiya, ya'ni boshqalar holatini his qilish mexanizmi ishga tushib, yoshlarning ruhiy dunyosida harbiy xizmatga nisbatan ijobiy munosabat shakllanadi. Tasviriy san'at va amaliy bezak san'ati ham harbiy-vatanparvarlik tadbirlarida muhim estetik-tarbiyaviy ahamiyatga ega. Harbiy mavzudagi rasmlar, fotoko'rgazmalar, ramziy belgilar va milliy atributlar yoshlar ongida Vatan timsolini vizual idrok orqali mustahkamlaydi. Vizual axborotning tez va chuqur qabul qilinishi ushbu san'at turlarining tarbiyaviy samaradorligini oshiradi.

XULOSA

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, harbiy-vatanparvarlik tadbirlarida madaniyat va san'at vositalaridan foydalanish yoshlar ongida vatanparvarlik, milliy g'urur va fuqarolik mas'uliyatini shakllantirishda muhim pedagogik ta'sir ko'rsatadi. Badiiy adabiyot, musiqa, teatr, tasviriy san'at va milliy atributlar orqali berilgan tarbiyaviy mazmun yoshlarning emotsional va estetik idrokini faollashtirib, harbiy

xizmat va Vatan himoyasiga bo'lgan ijobiy munosabatni mustahkamlaydi. Maqolada ta'kidlanganidek, harbiy-vatanparvarlik tadbirlarida madaniyat va san'atning ta'sirchanligini oshirish uchun integrativ va tizimli yondashuv, pedagogik va psixologik prinsiplarni hisobga olish zarur. Shu orqali tadbirlarning tarbiyaviy samaradorligi ortadi, yoshlar orasida milliy qadriyatlar va vatanparvarlik ruhini mustahkamlash imkoniyati kengayadi.

FOYDALANILGAN ADABYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2023.
2. O'zbekiston Respublikasi “Umumiy harbiy majburiyat va harbiy xizmat to'g'risida”gi Qonuni.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashga oid qaror va farmonlari.
4. To'raqulov B., Xolmatov R. Harbiy pedagogika va psixologiya asoslari. – Toshkent: Harbiy nashriyot, 2019.
5. Abdurahmonov A. Axborot-kommunikatsiya va madaniyat vositalarining tarbiyaviy salohiyati. – Toshkent: Fan, 2018.
6. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
7. Qodirov B. Yoshlar tarbiyasida vatanparvarlik g'oyalarining ahamiyati. – Toshkent, 2020.
8. G'aniyev O. Madaniyat, san'at va yoshlar ongiga ta'siri. – Ilmiy maqolalar to'plami, Toshkent, 2021.
9. O'zbekiston Respublikasi Mudofaa vazirligi rasmiy axborot manbalari va tahliliy materiallari.